

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/216/2021
Identifikačné číslo spisu:	1115230486
Dátum vydania rozhodnutia:	15.12.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1115230486.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu LIASON MARKETING COMPANY LIMITED, so sídlom P. O. Box 983, Victoria, Mahé, Republic of Seychelles, reg. number: 003809, proti žalovanej Slovenská republika - Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova 2, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 4C/262/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. novembra 2020 sp. zn. 8Co/265/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 24. novembra 2020 sp. zn. 8Co/265/2019 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 15. februára 2019 č. k. 4C/262/2015-181 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia náhrady škody vo výške 2 700.000,- eur s príslušenstvom (výrok I.) podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) a žalovanej nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok II.). V dôvodoch rozhodnutia po skutkovej stránke uviedol, že po vykonanom dokazovaní mal za preukázané, že dňa 21. januára 2002 boli štátnymi orgánmi Maďarskej republiky pri pokuse o ich prevoz na územie Slovenskej republiky E. L. a K. F. zaistené finančné prostriedky vo výške 1 167.280,- eur. Dňa 2. decembra 2004 bolo Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky prevzaté trestné konanie proti obvineným E. L. a K. F., pričom uznesením vyšetrovateľa PPZ, UBOK Košice, odbor Východ ČVS: PPZ-29/BOK-V-I-2005 zo dňa 25. júla 2005 bolo proti E. L. a K. F. začaté trestné stíhanie. Na základe právnej pomoci boli zaistené peňažné prostriedky vyžiadané z Maďarskej republiky. Dňa 15. októbra 2012 Krajská prokuratúra Košice I uznesením č. 1Kv 8/12-21, právoplatným dňa 10. novembra 2012, podľa § 215 ods. 1 písm. b/ Trestného poriadku trestné stíhanie vedené proti obvineným E. L. a K. F. zastavila. Uznesením Krajskej prokuratúry Košice I č. 1Kv 8/12 zo dňa 14. novembra 2012, právoplatným dňa 4. decembra 2012, vrátila Krajská prokuratúra Košice I zaistené finančné prostriedky vo výške 1 167.280,- eur žalobcovi. Žalobca žiadosťou zo dňa 16. októbra 2013 požiadal Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci. Jeho žiadosť bola opakovane odstúpená z Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky

Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky a Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky, s tým, že nárok žalobcu nebol uspokojený. Vzhľadom k tomu, že podľa žalobcu nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom štátnych orgánov mu bolo znemožnené v období od 21. januára 2002 do 19. decembra 2012 nakladať a disponovať so svojimi peňažnými prostriedkami vo výške 1 167.280,- eur, uplatnil si nárok na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z., pričom výšku škody vyčíslil s poukazom na kurzové rozdiely, v dôsledku ktorých sa hodnota jeho majetku za dané obdobie podľa jeho tvrdenia znížila o 469.492,52 eur a zároveň mu za dané obdobie patrí aj úrok z omeškania počnúc dňom 22. januára 2002 vrátane, a to vo výške 15,5 % ročne podľa § 3 vyhlášky MS SR č. 87/1995 Z.z., teda úrok z omeškania vo výške 15,5 % ročne zo sumy 1 167.280 eur od 22. januára 2002 do 19. decembra 2012, čo predstavuje sumu vo výške 1 973.404,84 eur. Celkovo si žalobca uplatnil náhradu škody vo výške 2 700.000,- eur ako skutočnú škodu, ušlý zisk a nemajetkovú ujmu spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75% ročne od 19. decembra 2012 do zaplatenia ako aj náhradu trov konania.

1.1. Takto ustálený skutkový stav veci súd prvej inštancie posúdil po právnej stránke podľa ustanovení § 1, § 3 ods. 1, 2, § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, 2, 3, § 9 ods. 1, 2, 3, 4, § 17 ods. 1, 2, 3, 4 zákona č. 514/2003 Z.z. a dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná. Poukázal na to, že podľa predmetného zákona štát zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím, nezákonným zadržaním, zatknutím alebo iným obmedzením osobnej slobody, rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo o väzbe alebo nesprávnym úradným postupom, pričom tejto zodpovednosti sa nemôže zbaviť. Pri zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím ide o objektívnu zodpovednosť štátu za škodu a to pri splnení troch podmienok, ktorými sú - nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup orgánu verejnej moci, existencia škody ako majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch a príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím, pričom tieto tri podmienky musia byť splnené kumulatívne. Základnou podmienkou podľa § 6 citovaného zákona je teda existencia právoplatného alebo bez ohľadu na právoplatnosť vykonateľného rozhodnutia, ktoré bolo ako nezákonné zrušené alebo zmenené, pričom právo na náhradu škody možno priznať iba vtedy, ak poškodený podal proti nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok podľa osobitných predpisov. V danom prípade žalobca nešpecifikoval ani nekonkretizoval žiadne rozhodnutie, ktoré považuje za nezákonné a v dôsledku ktorého by mu mal vzniknúť nárok na náhradu škody, ktorej sa v konaní domáhal. Rovnako neuviedol ani žiadny konkrétny úradný postup, ktorý považuje za nesprávny a ktorý by mal zakladať nárok na náhradu škody. Neuviedol ani žiadne skutkové okolnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť, ktorého rozhodnutie považuje za nezákonné alebo ktorý postup považuje za nesprávny, napriek tomu, že bol opakovane vyzývaný na doplnenie žaloby a boli mu zaslané vyjadrenia žalovanej, ako aj ostatných pôvodne žalovaných, v ktorých opakovane namietali, že žalobca neuviedol základnú podmienku pre priznanie nároku na náhradu škody - právny titul. Už len z uvedeného dôvodu okresný súd nemohol nároku žalobcu uplatnenom v konaní vyhovieť a priznať mu náhradu škody voči štátu. Vo vzťahu k žiadosti žalobcu, ktorou v konaní pred súdom žiadal o poskytnutie lehoty na vyjadrenie sa, okresný súd poukázal na to, že konanie je na súde vedené od roku 2015, t.j. viac ako tri roky, počas ktorých bol žalobca opakovane vyzývaný na preukázanie svojho nároku a na uvedenie podstatných skutočností, predovšetkým na konkretizovanie titulu, na základe ktorého sa domáha nároku na náhradu škody, avšak žalobca nevedel počas celého konania svoj nárok odôvodniť a neuviedol ani len základnú náležitosť, ktorou je špecifikácia právneho titulu, od ktorého svoj nárok odvodzuje. Návrhu žalobcu na poskytnutie lehoty na vyjadrenie preto súd prvej inštancie nemohol vyhovieť, a to predovšetkým s poukazom na ustanovenie § 153 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a ustanovenia § 157 a § 183 CSP. Tiež nemohol vyhovieť žiadosti žalobcu o poskytnutie lehoty na zvolenie si právneho zástupcu, nakoľko žalobca mal viac ako tri roky čas a priestor na zvolenie si právneho zástupcu, avšak tak neučinil. Navyše v konaní za žalobcu konal ako osoba oprávnená konať advokát, ktorý je riadne zapísaný do zoznamu advokátov vedený Slovenskou advokátskou komorou, pôsobiaci a vykonávajúci advokátsku prax. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie požiadavky žalobcu, na poskytnutí lehoty na vyjadrenie sa a na zvolenie si právneho zástupcu, vyhodnotil ako účelové a zavádzajúce, preto im nevyhovel. Napriek skutočnosti, že žalobca neuviedol žiadne konkrétne nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup, od ktorého odvodzuje uplatnený nárok na náhradu škody, pre úplnosť súd prvej inštancie posúdil rozhodnutia vydané v rámci trestného konania ohľadom trestného stíhania a vrátenia zaistených finančných

prostriedkov, ktoré žalobca uvádzal ako aj postup orgánov činných v trestnom konaní, pričom dospel k záveru, že žiadne z rozhodnutí, na ktoré žalobca v žalobe poukázal, t.j. 1/ rozhodnutie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky č. VGPT397/04-9 zo dňa 2. decembra 2004, 2/ uznesenie PPZ, ÚBOK, ČVS: PPZ-29/BOK-V-I-2005 ako ani uznesenie 3/ Krajskej prokuratúry Košice I č. 1Kv/8/12-21 zo dňa 15. októbra 2012 nebolo zrušené alebo zmenené pre jeho nezákonnosť. Zdôraznil, že žiaden príslušný orgán nevyhodnotil zaistenie finančných prostriedkov ako rozhodnutie v rozpore so zákonom. Navyše žalobca ani pri jednom z uvedených rozhodnutí nepreukázal, či podal proti takémuto podľa jeho názoru nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok podľa osobitných predpisov, pretože len v takom prípade, t.j. v prípade podania riadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu, je možné priznať nárok na náhradu škody s poukazom na § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. Zároveň zdôraznil, že rozhodnutie o zaistení peňažných prostriedkov zo dňa 21. januára 2002 bolo vydané štátnymi orgánmi Maďarskej republiky a preto Slovenská republika nemôže niesť zodpovednosť za takéto rozhodnutie. Taktiež rozhodnutie o vznesení obvinenia voči osobám E. L. a K. F. bolo rozhodnutie štátnych orgánov Maďarskej republiky, za ktoré nie je možné uplatňovať si nárok na náhradu škody voči Slovenskej republike podľa zákona č. 514/2003 Z.z. V zmysle citovaného zákona Slovenská republika zodpovedá za nezákonné rozhodnutia a nesprávny úradný postup orgánov verejnej moci pri výkone verejnej moci v Slovenskej republike a nie za nezákonné rozhodnutia a nesprávny úradný postup orgánov verejnej moci iného štátu. K namietanému nesprávnemu úradnému postupu súd prvej inštancie zdôraznil, že žalobca predmetný postup žiadnym spôsobom nekonkretizoval ani neuviedol, ktorý orgán sa vôbec mal dopustiť takéhoto postupu, pričom navyše ani z vykonaného dokazovania nevyplynulo, že by počas celého trestného konania, ktoré bolo vedené voči osobám E. L. a K. F. a v rámci ktorého boli zaistené finančné prostriedky žalobcu, bolo skonštatované, že v trestnom konaní došlo k nečinnosti alebo k porušeniu povinnosti urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom stanovenej lehote, k zbytočným prieťahom v konaní alebo k inému nezákonnému zásahu do práv žalobcu. Pri posudzovaní nesprávneho úradného postupu pritom možno vychádzať len z výsledkov vybavenia sťažnosti na prieťahy, žiadosti o prešetrenie vybavenia sťažnosti na prieťahy, vybavenia žiadosti o preskúmanie postupu vyšetrovateľa Policajného zboru prokurátorom, z právoplatného rozhodnutia vydaného v disciplinárnom konaní, právoplatného rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva alebo z právoplatného rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky a žiadny takýto dôkaz z vykonaného dokazovania nevyplynul. Žalobca preto v konaní neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal splnenie ani len prvej základnej podmienky pre priznanie nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z. a to preukázanie existencie nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu. Okresný súd preto dospel k záveru, že v danej veci nie sú splnené podmienky pre vznik zodpovednosti žalovanej za škodu a z dôvodu nepreukázania prvej podmienky vzniku zodpovednosti štátu za škodu a podrobne sa už nezaoberal výškou uplatnenej náhrady škody, nakoľko to bolo neúčelné a logicky ani príčinnou súvislosťou medzi vznikom škody a existenciou nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP, keď úspešnej žalovanej náhradu trov konania nepriznal, keďže trovy konania si neuplatnila a zo súdneho spisu žiadne jej trovy ani nevyplynuli.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 24. novembra 2020 sp. zn. 8Co/265/2019 potvrdil podľa § 387 ods. 1, 2 CSP žalobcom napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie. Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (§ 396 ods. 2 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 a § 255 ods. 1 CSP). Uviedol, že súd prvej inštancie v preskúmvanej veci dostatočne a správne ustálil skutkový stav, ktorý správne posúdil aj po právnej stránke, keď dospel k záveru že nie sú splnené zákonom stanovené predpoklady pre vznik zodpovednosti za škodu v zmysle zákona č. 514/2003 Z.z., nakoľko tu absentuje rozhodnutie orgánu štátu, ktoré by bolo na základe opravného prostriedku uplatneného žalobcom pre nezákonnosť zrušené a rovnako tak nemožno postup orgánov činných v trestnom konaní v Slovenskej republike považovať za nesprávny úradný postup, ktorý by mohol viesť k vzniku zodpovednosti za škodu uplatnenej podanou žalobou. Prvoinštančný súd správne poukázal aj na to, že žalobca doposiaľ dostatočne konkrétne neoznačil nezákonné rozhodnutie ani nesprávny úradný postup, ktoré majú zakladať ním uplatnený nárok na náhradu škody. To však nič nemení na tom, že bez ohľadu na uvedené žiadne zo žalobcom označených rozhodnutí a postupov zodpovednosť žalovanej za tvrdenú škodu založiť nemôže.

2.1. K odvolacím námietkam žalobcu o 1/ porušení jeho práva na súdnu ochranu, lebo bola mu odňatá možnosť konať pred súdom, o 2/ porušení práva na "rovnosť zbraní", nakoľko okresný súd pri rozhodovaní prihliadal na písomné podania vo veci samej z 23. februára 2016, 10. marca 2016 a 14. apríla 2016, ktoré neboli žalobcovi riadne doručené a ďalej, že 3/ prvoinštančný súd v konaní nepostupoval podľa ustanovení § 168, § 170, § 171 ods. 1 CSP, o predbežnom prejednaní veci a k oboznámeniu, ktoré skutkové a právne tvrdenia sú v konaní sporné, došlo až na prvom pojednávaní, na ktorom okresný súd neposkytol žalobcovi lehotu na predloženie podrobného písomného vyjadrenia vo veci samej a napokon 4/ nerešpektoval ani jeho právo na právnu pomoc a zastupovanie zvoleným advokátom, v prítomnosti ktorého mal byť vykonaný aj ním navrhovaný výsluch, odvolací súd uviedol, že tieto námietky považuje za neopodstatnené. Konkrétne pokiaľ ide o písomné vyjadrenia žalovanej, z obsahu spisu vyplynulo, že tieto boli žalobcovi riadne doručené ešte v roku 2016, pričom žalobcovi bola súdom prvej inštancie na jeho žiadosť vyhotovená kópia celého spisu podľa stavu do 31. decembra 2017 a táto mu bola doručená. Žalobca tak mal nepochybne v priebehu konania dostatok príležitostí oboznámiť sa s obranou žalovanej a vyjadriť sa k nej. Pokiaľ ide o neuplatnenie inštitútu predbežného prejednávania veci, v tomto smere je na úvahe súdu, či sa mu jeho využitie javí ako vhodné a hospodárne, procesný postup súdu prvej inštancie v danej veci preto nemožno považovať za nesprávny. V kontexte s namietaným porušením práva na spravodlivý proces odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie žalobcovi v priebehu celého konania, ktoré začalo dňa 3. decembra 2015, vrátane pojednávania uskutočneného dňa 23. januára 2019, nepochybne poskytol dostatočný priestor na uplatnenie jeho tvrdení a argumentácie (prostriedkov procesného útoku), a preto o porušení jeho práva na spravodlivý proces nemožno ani len uvažovať. Nedôvodne v tomto smere žalobca vytýkal súdu prvej inštancie aj to, že mu odňal možnosť konať pred súdom tým, že mu neposkytol časový priestor na zabezpečenie zastúpenia advokátom. Štatutárny orgán (riaditeľ) žalobcu E. F. je totiž sám advokátom, pričom navyše o poskytnutie času na splnomocnenie advokáta žiadal na pojednávaní konanom dňa 23. januára 2019, teda po viac než troch rokoch po podaní žaloby a za daného stavu nemožno jeho žiadosť hodnotiť inak, než ako účelovú s prvkami zneužitia práva. Na základe uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že žiadne procesné práva žalobcu v preskúmvanej veci neboli porušené. Nedôvodne tiež žalobca namietal, že súd prvej inštancie postupoval arbitrárne, v rozpore so zásadou materiálnej podstaty ochrany práva a nerešpektoval základné princípy súdneho konania vyplývajúce z ustanovenia čl. 6 ods. 1 CSP, pričom sa vzhľadom na časové súvislosti danej veci nevysporiadal s prípadným aplikovaním a posudzovaním veci podľa ustanovení zák. č. 58/1969 Zb., na ktoré v konaní upozorňoval. V závere svojho rozhodnutia odvolací súd konštatoval, že samotná existencia rozhodnutia alebo postupu orgánu štátu, ktorým mohlo byť potenciálne nepriaznivo zasiahnuté do majetkovej sféry dotknutej osoby, na vznik zodpovednosti za prípadnú vzniknutú ujmu nepostačuje, keď pre jej vznik je v súlade s platnou právnou úpravou nevyhnutné, aby išlo o zásah nezákonný, za ktorý možno považovať výlučne rozhodnutie orgánu štátu zrušené pre nezákonnosť alebo kvalifikovaný nesprávny úradný postup. Ich existencia však v danej veci preukázaná nebola, preto neboli splnené ani predpoklady pre vznik zodpovednosti za škodu tvrdenú žalobcom a nemôže preto obstať ani argumentácia žalobcu potrebou kompenzácie ujmy, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku dočasnej straty možnosti dispozície s peňažnými prostriedkami.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktoré odôvodnil ustanoveniami § 420 písm. e/ a f/ CSP a tiež aj § 421 ods. 1 CSP. Namietal, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca (§ 420 písm. e/ CSP). Ďalej, že nesprávnym procesným postupom súdu mu bolo znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Nesprávne právne posúdenie (§ 421 ods. 1 CSP) videl v tom, že súdy nižších inštancií rozhodli v rozpore s ustálenou súdnou judikatúrou. Za takúto označil uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4MCdo/15/2009, tiež nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 225/2011, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4MCdo/20/2009 a napokon rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/126/2009.

3.1. Vady zmätočnosti (dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP) žalobca videl v tom, že bola porušená zásada kontradiktórnosti súdneho konania, ďalej v tom, že napadnuté rozhodnutie bolo vydané

v rozpore so skutočným stavom veci, v rozpore so zákonom, je arbitrárne, nezaoberajúce sa so všetkými podstatnými tvrdeniami a námietkami voči procesnému postupu skutkovým a právnym záverom súdu prvej inštancie. Bližšie k porušeniu princípu kontradiktórnosti dovolateľ uviedol, že odvolací súd prihliadol pri svojom rozhodovaní na vyjadrenie protistrany, ktoré žalobcovi síce bolo doručené na vedomie prípisom odvolacieho súdu, avšak bez výzvy na vyjadrenie a tiež bez stanovenia lehoty na vyjadrenie. Uvedeným postupom došlo k porušeniu ustanovenia § 374 ods. 1 CSP. Odvolací súd tiež tým, že akceptoval vyjadrenie žalovanej k odvolaniu podanej po márnom uplynutí súdom stanovenej lehoty postupoval v rozpore s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, čím neprípustne zvýhodnil žalovanú. Súd prvej inštancie v konaní nepostupoval ani podľa ustanovení § 168, § 170, § 171 ods. 1 CSP o predbežnom prejednaní veci, pričom svoj postup náležite nevysvetlil, vo veci rozhodol na prvom pojednávaní. V konaní bolo porušené právo na „rovnosť zbraní“, pretože žalobcovi neboli doručené riadne vyjadrenia žalovanej, čím súd prvej inštancie porušil jej základné právo na spravodlivý proces a základné princípy kontradiktórnosti civilného sporového konania vyplývajúce z čl. 9 CSP. Vzhľadom na procesný postup súdu prvej inštancie z dôvodu zložitosti veci, značného časového odstupu nevyhnutnosti preveriť a porovnať stav s rozsiahlym spisovým materiálom z trestného konania vedeného voči tretím fyzickým osobám aj v maďarskom jazyku, žalobca žiadal súd prvej inštancie, aby mu poskytol lehotu na predloženie podrobného písomného vyjadrenia vo veci samej, čo však súd prvej inštancie bez opodstatnenia neakceptoval. Žalovaná pritom mala vo svojej dispozícii kompletný spisový materiál z trestného konania vedeného voči iným tretím fyzickým osobám aj v maďarskom jazyku a tým, že tento kompletný spisový materiál nebol súdom zabezpečený, žalobca bol ukrátený na svojich právach v dôsledku postupu a rozhodnutí štátnych orgánov a napokon aj súdu. Dovolateľ ešte namietol, že okresný súd nerešpektoval jeho právo na právnu pomoc a zastupovanie zvoleným advokátom vyplývajúce z § 89 CSP a ustanovenia čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky; tiež, že súd prvej inštancie nevykonával riadne dokazovanie výsluchom, ktorý žalobca navrhoval vykonať v prítomnosti splnomocneného advokáta a to za účelom zabezpečenia ochrany a uplatňovania legitímnych práv klásť otázky vyslúchanej osobe. V závere podaného dovolania žalobca zopakoval chronologicky skutkový stav tak, ako vyplýval z vykonaného dokazovania. Dovolací súd žiadal, aby napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k podanému dovolaniu uviedla, že rozhodnutia súdov nižších inštancií sú zákonné a odôvodnené. Žalobca v konaní nešpecifikoval rozhodnutie, ktoré považuje za nezákonné a taktiež neopísal ani konkrétny úradný postup, ktorý by mal byť nesprávny. Všetky žalobcom uvádzané dovolacie dôvody (§ 420 písm. e/ a f/ CSP; § 421 ods. 1 CSP) neobstoja. Ustanovenie § 420 písm. e/ CSP preto, lebo žalobca namietanú zaujatosť sudkyne odvodzuje z jej procesného postupu v konaní a od jej rozhodovacej činnosti, čo sú dôvody, ktoré Civilný sporový poriadok v ustanovení § 49 odsek 3 výslovne vylučuje ako dôvody pochybnosti o sudcovej nezaujatosti. Ani ďalšie skutočnosti namietané žalobcom, a síce doručenie vyjadrenia žalovanej k jeho odvolaniu, bez výzvy na vyjadrenie neodôvodňujú záver o porušení princípu kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasti práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP žalobca bližšie nešpecifikoval a preto neopodstatňuje dôvodnosť podaného dovolania. Žalovaná navrhla dovolanie žalobcu zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu podľa § 420 písm. f/ CSP je prípustné a tiež dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti

rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod (1Cdo/17/2019, 2Cdo/225/2018, 3Cdo/142/2018, 4Cdo/10/2018, 5Cdo/9/2019, 7Cdo/1/2018, 8Cdo/94/2018, 9Cdo/4/2020).

10. V danom prípade dovolateľ v prvom rade vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. e/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. V súvislosti s posúdením opodstatnenosti tejto námietky dovolací súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu publikované ako judikát R 59/1997, v zmysle ktorého neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. g/ Občianskeho súdneho poriadku, posúdiť túto otázku samostatne. Tento záver najvyššieho súdu je naďalej aktuálny vo vzťahu k § 420 písm. e/ CSP

10.1. Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaufato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

10.2. V danom prípade z obsahu spisu najvyšší súd nezistil žiadne dôvody, ktoré by spochybňovali nestrannosť a nezaufatosť vo veci konajúcej sudkyne okresného súdu JUDr. Evy Kresl. Tento aspekt nespochybnila ani samotná sudkyňa, nakoľko nepostupovala v zmysle § 50 ods. 1 CSP a neoznámila svoje pochybnosti o jej nezaufatosti v prejednávanej veci. Dovolateľ zaujatosť sudkyne vyvodzoval z jej vyjadrení na pojednávaní, z dôvodov rozsudku okresného súdu a zo spôsobu vedenia pojednávania. V súvislosti s takto vymedzeným dovolacím dôvodom dovolací súd však dovolateľovi dáva do pozornosti, že

v zmysle § 49 ods. 3 CSP dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti. Z týchto dôvodov najvyšší súd dospel k záveru, že dovolateľ neopodstatnene tvrdí, že v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. e/ CSP, preto prípustnosť dovolania v zmysle uvedeného ustanovenia z dôvodu, že rozhodoval vylúčený sudca, nie je daná.

11. Pokiaľ ide o ďalší dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP v zmysle ktorého, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces dovolací súd uvádza, že z hľadiska jeho prípustnosti nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti podľa tohto ustanovenia; rozhodujúci je výlučne záver odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017, 9Cdo/4/2020). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

12. Nesprávnym procesným postupom v zmysle § 420 písm. f/ CSP sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie) znemožňujúca strane sporu (účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017, 8Cdo/85/2018, 9Cdo/4/2020). Pojem „procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním na meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu; je ním len samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (1Cdo/228/2017, 2Cdo/220/2017, 3Cdo/110/2017, 4Cdo/128/2017, 5Cdo/45/2018, 7Cdo/35/2018, 8Cdo/56/2017, 1VCdo/2/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru odvolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval ústavný súd (I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018), nezistil však žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

13. Z dovolateľom vytýkaných vád zmätočnosti (o porušení zásady kontradiktórnosti konania, nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti rozhodnutia, o neoboznámení sporných a nesporných skutkových a právnych tvrdení, o nezabezpečení kompletného spisového materiálu, o porušení práva na právnu pomoc, o zdĺhavosti konania) sa dovolací súd predovšetkým zaoberal námietkou o pochybení v procese doručovania podania žalovanej odvolacím súdom. Konkrétne dovolateľ odvolaciemu súdu vytýkal, že pri svojom rozhodovaní prihliadol na vyjadrenie protistrany, ktoré žalobcovi síce bolo doručené, avšak „len na vedomie“ pripísom odvolacieho súdu a bez výzvy na vyjadrenie a tiež bez stanovenia lehoty na vyjadrenie.

14. V tejto súvislosti dovolací uvádza, že súčasťou práva na spravodlivý proces je aj zásada kontradiktórnosti konania, ktorá znamená, že obom stranám konania musí byť daná možnosť oboznámiť sa so stanoviskami a s dôkazmi predloženými súdu s cieľom ovplyvniť jeho rozhodnutie a vyjadriť sa k nim, resp. popierať ich (protirečiť im - contra dicere). Vzhľadom na to, že zmyslom čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd je predovšetkým ochrana záujmov účastníkov konania a záujmu na riadnom výkone spravodlivosti, je dôležitá najmä dôvera subjektov vo fungovanie súdneho systému, pričom táto dôvera sa zakladá okrem iného na istote dotknutého subjektu, že mal možnosť vyjadriť sa ku všetkým písomnostiam v spise (por. Brandstetter proti Rakúsku, Mantovanelli proti Francúzsku, II. ÚS 57/2018).

15. Povinnosťou súdu v kontradiktórnom spore je zabezpečiť formálne podmienky plnohodnotného výkonu základného práva na súdnu ochranu v súlade s predpismi upravujúcimi konanie pred súdom. Civilný sporový poriadok vychádza z koncepcie, podľa ktorej má odvolateľ v odvolacom konaní vždy k dispozícii odvolanie a odvoláciu repliku a jeho protistrana vyjadrenie k odvolaniu a odvoláciu dupliku. Z princípu kontradiktórnosti konania vyplýva, že je to strana sporu, ktorá musí mať možnosť posúdiť, či a

do akej miery je písomné vyjadrenie jej odporcu právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jej strany reagovať alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť; nezáleží pritom, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/311/2018).

16. Podľa § 374 ods. 1 CSP súd prvej inštancie doručí odvolateľovi vyjadrenie k odvolaniu a umožní mu vyjadriť sa k nemu najneskôr v lehote desať dní od doručenia.

17. Podľa § 374 ods. 2 CSP, k vyjadreniu odvolateľa podľa odseku 1 môže protistrana podať vyjadrenie v lehote 10 dní od jej doručenia.

18. Podľa § 374 ods. 3 CSP, podania podľa odsekov 1 a 2 doručí súd prvej inštancie ostatným subjektom. Ďalšie podania strán sa doručujú, len ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces.

19. Z obsahu súdneho spisu dovolací súd zistil, že na č.l. 239 sa nachádza vyjadrenie žalovanej z 24. januára 2020 k odvolaniu žalobcu, ktoré bolo podané až po predložení spisu odvolaciemu súdu (22. novembra 2019) na rozhodnutie o opravnom prostriedku žalobcu a po uplynutí lehoty na vyjadrenie určenej súdom prvej. Podľa pokynu sudcu z 22. septembra 2020 (č.l. 251) bolo predmetné podanie žalovanej doručené žalobcovi „na vedomie“ pred vyhlásením rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej. Z dôvodov napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že vyjadrenie žalovanej k odvolaniu žalobcu odvolací súd pri svojich úvahách zohľadnil, keďže ho pomerne obsiahne v bode 5. svojho rozsudku cituje. Za danej procesnej situácie, keď odvolací súd pri rozhodovaní vo veci samej zohľadnil aj tvrdenia žalovanej, ktoré boli obsahom jej vyjadrenia k odvolaniu žalobcu, žalobcovi síce doručenému, avšak bez výzvy na vyjadrenie a tiež bez stanovenia lehoty na vyjadrenie, dovolací súd dospel k záveru, že v okolnostiach danej veci sa odvolací súd dopustil takého nesprávneho procesného postupu, ktorý mal za následok porušenie zásady kontradiktórnosti konania. V ďalšom konaní bude potrebné, aby odvolací súd žalobcu vyzval na jeho vyjadrenie k vyjadreniu žalovanej, ktoré mu už bolo doručené, a to so stanovením lehoty. Prípadnú odvolaciu repliku následne doručí žalovanej tak, aby bol zachovaný zákonom predvídaný postup.

20. Dovolací súd zdôrazňuje, že doručenie odvolania, vyjadrenia k odvolaniu, odvolacej repliky a odvolacej dupliky je v zmysle CSP povinné (prvá veta § 374 ods. 3 CSP), až následné podania strán sa doručujú, len ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces (druhá veta § 374 ods. 3 CSP), na základe úvahy súdu.

21. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP) a ďalej sa nezaoberal ostatnými dovolacími námietkami vo vzťahu k § 420 písm. f/ CSP, ani namietaným nesprávnym právnym posúdením veci (§ 432, § 421 ods. 1 CSP). Postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritornému dovolaciemu prieskumu (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

22. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.